

DANUBE FAB КАТО ИНСТРУМЕНТ НА ЗЕЛЕНАТА СДЕЛКА ВЪВ ВЪЗДУШНИЯ ТРАНСПОРТ НА ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА

Валентина Станева, Христо Станев¹

valiastaneva@abv.bg, h.stanev@abv.bg

**Висше транспортно училище „Тодор Каблешков”,
ул. ”Гео Милев” 158, 1574 София,
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

Ключови думи: Въздушен транспорт, Функционален блок въздушно пространство, зелена сделка, въздушно пространство свободно за планиране.

Резюме: През 2022 г. се отбелязват 10 години от прилагането на Споразумението за установяване на функционален блок въздушно пространство DANUBE FAB между Република България и Румъния. Същото е сключено в съответствие с Регламентите за Единно европейско небе на Европейския парламент и на Съвета и със съответните актове за прилагане, с цел да бъде създаден функционален блок въздушно пространство във въздушното пространство, за което отговорност носят Република България и Румъния. Първоначалната идея е била да се намалят негативните аспекти от пресичането на множество държавни граници, като се позволи използването на въздушното пространство по най-преките въздушни коридори, при запазване на суверенитета на всяка от участващите страни.

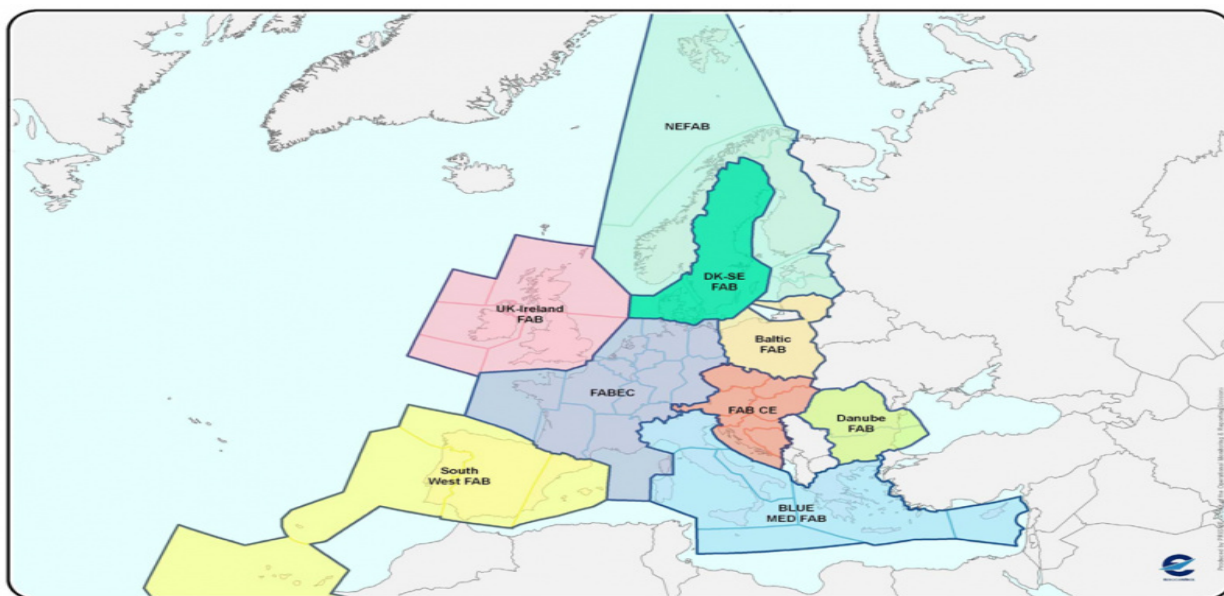
Реалната стойност на икономическите предимства от използването на DANUBE FAB се проявява след установяването на въздушно пространство свободно за планиране (т.нар. free route airspace - FRA), което обхваща и съседни на Република България и Румъния страни. Към настоящия момент към инициативата FRA са се включили още Унгария и Словакия, а интерес е проявен от Молдова и Северна Македония, които са със статут на наблюдатели в рамките на DANUBE FAB.

Целта на настоящия доклад е да се представи развитието на идеята за прилагане на зелената сделка в областта на въздушния транспорт, в резултат от което се отчита и намаляване на екологичното замърсяване от въздушния трафик, преминаващ през въздушното пространство на DANUBE FAB.

¹ д-р Христо Станев е хоноруван преподавател във ВТУ „Тодор Каблешков“.

ВЪВЕДЕНИЕ

С подписването на междудържавно споразумение между Република България и Румъния, считано от 16 ноември 2012 г., се установи Функционалният блок въздушно пространство (ФБВП), с което се постига обединяване на въздушното пространство на двете страни. Това е и съвместния принос на двете страни за намаляване на фрагментацията във въздушното пространство на Югоизточна Европа, като част от общия процес за намаляване фрагментацията на въздушното пространство в Европа. Заедно с **DANUBE FAB** в Европа са установени още 8 ФБВП, като останалите са, както следва – **BALTIC FAB** (Полша и Литва), **BLUE MED FAB** (Италия, Малта, Гърция и Кипър; Египет, Тунис, Албания и Йордания като наблюдатели), **DENMARK-SWEDEN FAB** (Дания и Швеция), **FAB CE**² (Република Чехия, Република Словакия, Австрия, Унгария, Хърватия, Словения, Босна и Херцеговина), **FABEC**³ (Франция, Германия, Белгия и Холандия), **NEFAB**⁴ (Естония, Финландия и Норвегия), **SW FAB**⁵ (Португалия и Испания) и **UK-IRELAND FAB** (Великобритания и Ирландия). Разположението на изброените функционални блокове въздушно пространство е изобразено на фигура 1.

Фиг. 1. Функционални блокове въздушно пространство в Европа.⁶

Установяването на ФБВП е в изпълнение на законодателния пакет „Единно европейско небе“ (ЕЕН), чрез който се цели създаване на система от мерки за осигуряване на необходимия капацитет за безопасно обслужване на въздушния трафик над Европа, намаляване на закъсненията, повишаване на безопасността и разходната ефективност на аеронавигационното обслужване, както и намаляване на въздействието върху околната среда.

Най-висш орган на DANUBE FAB е Управителният съвет (УС), в който участват представители на държавата (от министерствата на транспорта на двете страни), на надзорните органи, на доставчиците на аеронавигационно обслужване и на военните авиационни власти. Управителния съвет разглежда два пъти годишно въпроси,

² FAB CE – FAB Central Europe.

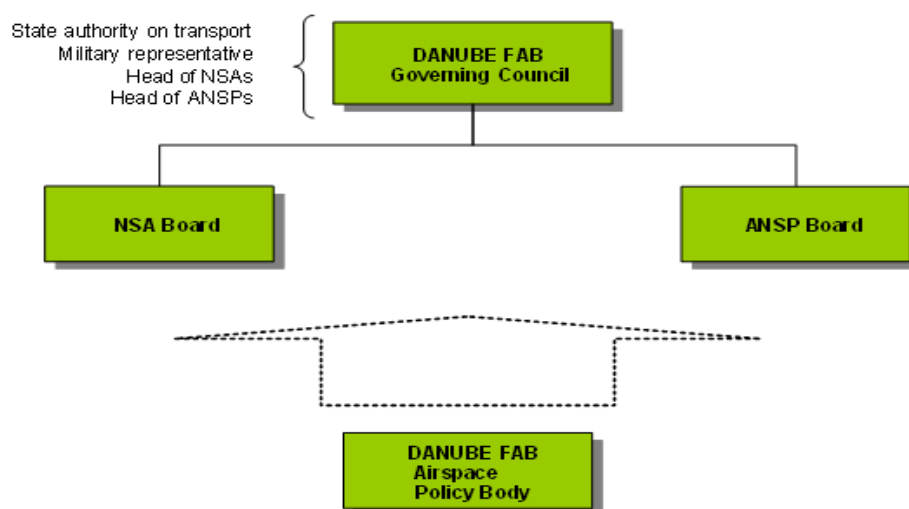
³ FABEC – FAB Europe Central.

⁴ NEFAB (North European FAB).

⁵ SW FAB (South West FAB).

⁶ Евроконтрол - <https://skybrary.aero/articles/functional-airspace-block-fab> (последно посетен 05.07.2022 г.)

свързани с развитието на DANUBE FAB, като формулира стратегически насоки за бъдещи действия. Помощни органи на УС са Съвет на националните надзорни органи (съвет на ННО) и Съвет на доставчиците на аеронавигационно обслужване (съвет на ДАНО). Като орган по политиките на въздушното пространство на ниво DANUBE FAB е определен DANUBE FAB Airspace Policy Body. Функционалните връзки на управителните органи на DANUBE FAB са представени на фигура 2.

Фиг. 2. Управителни органи на DANUBE FAB⁷

Като значимо може да се определи изпълнението на плана за въвеждане на възможността за денонощно използване на „Въздушно пространство за свободно планиране на маршрути в Югоизточна Европа“ (South East European Free Route Airspace – SEE FRA). В рамките на DANUBE FAB това е факт, считано от 07.11.2019 г., с което на авиационните оператори се позволи да планират своите полети първоначално през въздушните пространства на Република България и Румъния, без ограниченията на държавните граници, а към настоящия момент и на Унгария, Словакия⁸, Република Молдова⁹ и Полша¹⁰. Всичките тези дейности са в съответствие с изискванията на Регламент за изпълнение (ЕС) №716/2014 на Комисията, който предвижда отделните ДАНО да си сътрудничат за въвеждането на въздушно пространство за свободно планиране на маршрути над полетно ниво FL310 в цяла Европа до края на 2021 г.

Реално чрез инициативата за FREE ROUTE AIRSPACE (FRA) се създават възможности за най-бързото прилагане на мерки за намаляване на изминаваното разстояние от въздухоплавателните средства на авиационните оператори във въздушното пространство на страните от Европейския съюз (ЕС), които прилагат FRA. По-малкото разстояние води до икономии на изразходвано гориво, ресурс на

⁷ Източник: <https://www.bulatsa.com/deynosti/proekti/danube-fab/> (последно посетен на 05.07.2022 г.)

⁸ Словакия и Унгария се присъединиха към SEE FRA през м. януари 2021 г.

⁹ Република Молдова се присъедини към SEE FRA през м. февруари 2022 г.

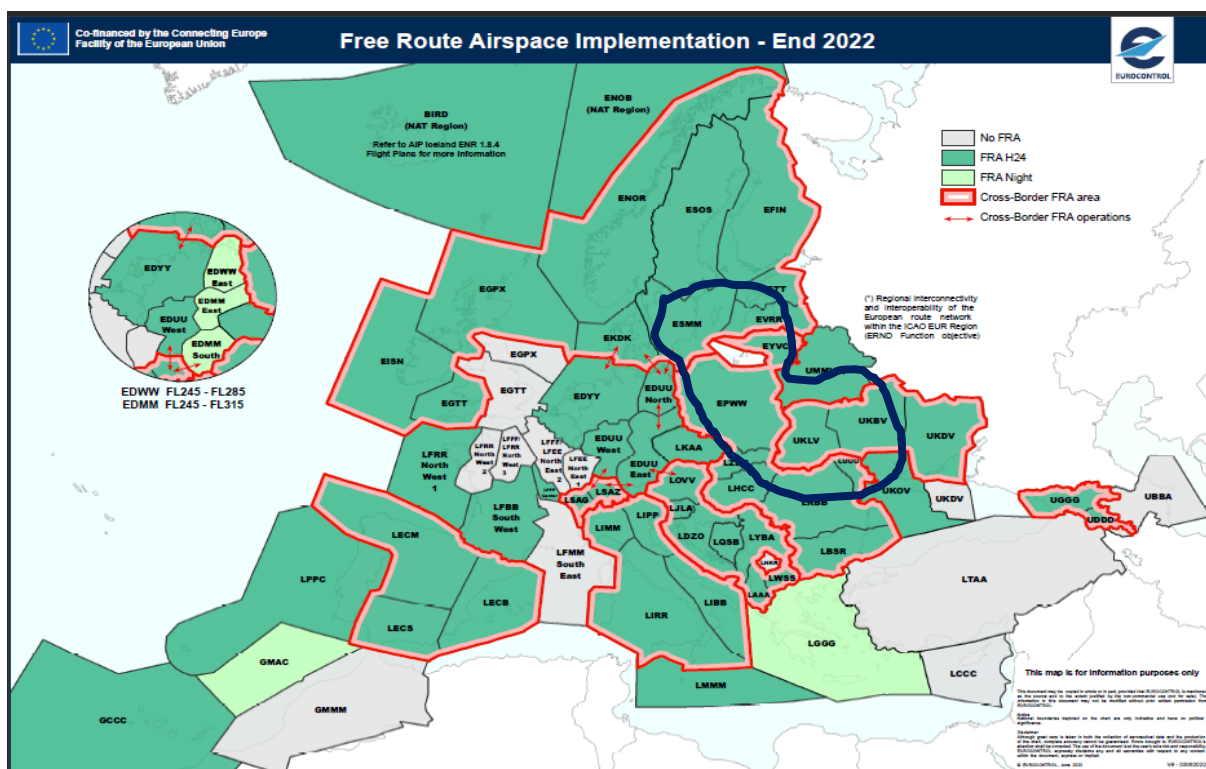
¹⁰ Считано от 21.04.2022 г. са възможни презгранични операции между BALTIC FRA и SEE FRA през южната граница на Полша с Румъния.

авиационната техника, както и до намаляване на въздействието върху околната среда. Така се изпълнява и едната част от зелената сделка в областта на въздушния транспорт, имаща отношение към организацията и използването на въздушното пространство, чрез използване на FRA.

След като изменението на климата и замърсяването на околната среда са определени като „екзистенциални заплахи за Европа и света“¹¹, преодоляването им се планира да се осъществи в рамките на т.нар. Европейска зелена сделка. Освен трансформирането на икономиката на ЕС в модерна, конкурентноспособна и ефективно използваща наличните ресурси, сделката има за цел намаляване на емисиите, влияещи върху климата до нулеви стойности към 2050 г., създаване на условия за икономически растеж, независещ от начина на използване на ресурсите, с фокус към хората и природата.

Важно е да се отбележи, че ръководството на DANUBE FAB е създадо най-добри условия за прилагане на FRA, още преди прилагането на следващата стъпка (планирана за 2030 г.), когато се очаква да се създадат възможности за презгранични операции във въздушното пространство и на страните от инициативата SECSI FRA (състоящо се от въздушното пространство в диапазона от FL205 до FL 660 на Австрия, Словения, Хърватия, Босна и Херцеговина, Черна Гора, Албания, Сърбия и Северна Македония). По разбираеми причини, въздушното пространство над Косово все още не е включено в инициативата SECSI FRA, тъй като се обслужва от ДАНО на Унгария, но е обявено за FRA във височините, използвани от SECSI FRA.

На фигури 3 и 4 се вижда планираното за края на 2022 г., както и планираното обединяване на FRA към края на 2030 г. (заграденото с тъмносиня плътна линия).

Фиг. 3. Планирано използване на FRA в Европа към края на 2022 г.

¹¹ Виж https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en, (последно посетен на 05.07.2022 г.).

DANUBE FAB AS AN INSTRUMENT OF THE GREEN AIR TRANSPORT DEAL IN SOUTHEAST EUROPE

Valentina Staneva, Hristo Stanev
valiastaneva@abv.bg, h.stanev@abv.bg

*Todor Kablechkov University of Transport,
158 Geo Milev St., 1574 Sofia,
THE REPUBLIC OF BULGARIA*

Key words: *Air transport, Functional airspace block, green deal, free route airspace (FRA)*

Abstract: *2022 marks the 10th anniversary of the implementation of the Agreement on the Establishment of a Functional Airspace Block DANUBE FAB between the Republic of Bulgaria and Romania. It has been concluded in accordance with the Single European Sky Regulations of the European Parliament and of the Council and the relevant implementing acts, in order to establish a functional airspace block in the airspace for which the Republic of Bulgaria and Romania are responsible. The original idea was to reduce the negative aspects of crossing many state borders by allowing the use of airspace along the most direct air corridors, while preserving the sovereignty of each of the participating countries.*

The real value of the economic benefits of using DANUBE FAB is manifested after the establishment of free route airspace (FRA), which includes neighboring countries of Bulgaria and Romania. To date, Hungary and Slovakia have joined the FRA initiative, and interest has been shown by Moldova and northern Macedonia, which have observer status within DANUBE FAB.

The purpose of this report is to present the development of the idea of implementing a green deal in the field of air transport, as a result of which the reduction of environmental pollution from air traffic passing through the airspace of DANUBE FAB is reported.